

GERMANIYA IQTISODIYOTINING YEVROPA ITTIFOQI INTEGRATSIYASIDAGI ROLI

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
“Jahon iqtisodiyoti” yo‘nalishi magistranti

Yo‘ldoshev Murodjon G‘ulom o‘gli

E-mail: murodjonoldoshev11@gmail.com

Annotatsiya: mazkur maqolada Germaniya iqtisodiyotining Yevropa Ittifoqi integratsiya jarayonlaridagi roli va ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida Germaniyaning Yevropa Ittifoqi iqtisodiyotidagi o‘rni, sanoat salohiyati hamda eksportga yo‘naltirilgan iqtisodiy modelining integratsiya jarayonlariga ta’siri o‘rganiladi. Qiyosiy va statistik tahlil usullaridan foydalangan holda Germaniyaning yagona bozor faoliyatini qo‘llab-quvvatlash, savdo integratsiyasini chuqurlashtirish hamda iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashdagi hissasi baholanadi. Tadqiqot natijalari Germaniya iqtisodiyotining Yevropa Ittifoqi doirasida integratsiya jarayonlarini jadallashtiruvchi yetakchi omil sifatidagi rolini asoslab beradi.

Kalit so‘zlar: Germaniya iqtisodiyoti, Yevropa Ittifoqi, iqtisodiy integratsiya, yagona bozor, tashqi savdo.

Kirish

Yevropa Ittifoqi zamonaviy jahon iqtisodiyotida chuqur iqtisodiy integratsiya namunasi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. A’zo davlatlar o‘rtasida yagona bozorning shakllanishi, tovarlar, xizmatlar, kapital va ishchi kuchining erkin harakatini ta’minlash Yevropa Ittifoqi iqtisodiy rivojlanishining asosiy ustunlaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonlarning samaradorligi esa avvalo,

yetakchi iqtisodiyotlarning integratsiya mexanizmlaridagi ishtiroki va ularning iqtisodiy salohiyatiga bevosita bog‘liqdir.

Yevropa Ittifoqi doirasida Germaniya eng yirik iqtisodiyotlardan biri sifatida ajralib turadi. Germaniya Yevropa Ittifoqi yalpi ichki mahsulotining sezilarli qismini shakllantirib, sanoat ishlab chiqarishi, tashqi savdo hajmi hamda investitsiya oqimlari bo‘yicha yetakchi o‘rinlarni egallaydi. Germaniyaning eksportga yo‘naltirilgan iqtisodiy modeli va yuqori texnologiyalarga asoslangan sanoat tuzilmasi Yevropa yagona bozorining barqaror ishlashiga muhim hissa qo‘shadi.

Shu bilan birga, Germaniya iqtisodiyotining ustun mavqei Yevropa Ittifoqi integratsiya jarayonlariga nafaqat ijobiy turtki beruvchi omil, balki ayrim hollarda iqtisodiy nomutanosibliklar va asimmetrik rivojlanish muammolarini keltirib chiqaruvchi omil sifatida ham baholanadi. Mazkur holat Germaniya iqtisodiyotining Yevropa Ittifoqi integratsiyasidagi rolini chuqur va tizimli tahlil qilish zaruratini yuzaga keltiradi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi Germaniya iqtisodiyotining Yevropa Ittifoqi integratsiya jarayonlaridagi o‘rni va ta’sirini aniqlash hamda uning yagona bozor, savdo integratsiyasi va iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashdagi hissasini ilmiy asosda baholashdan iborat. Tadqiqot natijalari Yevropa integratsiyasi doirasida yetakchi milliy iqtisodiyotlarning roli to‘g‘risida nazariy va amaliy xulosalar chiqarish imkonini beradi.

Metodologiya: Mazkur tadqiqotda Germaniya iqtisodiyotining Yevropa Ittifoqi integratsiya jarayonlaridagi rolini aniqlash va baholash maqsadida kompleks ilmiy yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot jarayonida nazariy va empirik

tahlil usullari uyg'unlashtirildi, bu esa integratsiya jarayonlarining iqtisodiy mazmunini chuqurroq ochib berish imkonini berdi.

Nazariy tahlil doirasida iqtisodiy integratsiya nazariyalari, xususan, mintaqaviy integratsiya va yetakchi iqtisodiyotlar ta'siri konsepsiyalariga oid ilmiy adabiyotlar o'rganildi. Ushbu yondashuv Germaniya iqtisodiyotining Yevropa Ittifoqi doirasidagi institutsional va iqtisodiy mexanizmlarini tahlil qilish uchun nazariy asos bo'lib xizmat qildi.

Empirik tahlilda Yevropa Ittifoqi va Germaniya iqtisodiyotiga oid rasmiy statistik ma'lumotlardan foydalanildi. Jumladan, Yevropa Ittifoqi statistika xizmati (Eurostat), Jahon banki hamda boshqa xalqaro iqtisodiy institutlar ma'lumotlari asos qilib olindi. Tadqiqotda Germaniyaning YI yalpi ichki mahsulotidagi ulushi, tashqi savdo hajmi, sanoat ishlab chiqarishi va investitsiya ko'rsatkichlari qiyosiy tahlil qilindi.

Tahlil jarayonida qiyosiy tahlil, statistik kuzatuv va dinamik tahlil usullari qo'llanildi. Ushbu usullar Germaniya iqtisodiyotining Yevropa yagona bozori faoliyatiga ta'sirini baholash, shuningdek, integratsiya jarayonlarining iqtisodiy natijalarini aniqlash imkonini berdi. Olingan natijalar mantiqiy umumlashtirish va tahliliy xulosalar chiqarish orqali ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Tahlil va natija: Germaniya Yevropa Ittifoqi iqtisodiyotida eng yirik milliy iqtisodiyot sifatida yetakchi o'rinni egallaydi. 2019–2023-yillar ma'lumotlariga ko'ra, Germaniya Yevropa Ittifoqi YaIMining 24,7–25,3% oralig'ida ulushga ega bo'lib, bu uning integratsiya jarayonlarida ta'sirini sezilarli darajada oshiradi. Yuqori ulush YI ichki bozori barqarorligida Germaniyaning kalit rol o'ynashini ko'rsatadi, shu bilan birga iqtisodiy ustunligi boshqa a'zo davlatlar bilan
SJIF:5.219

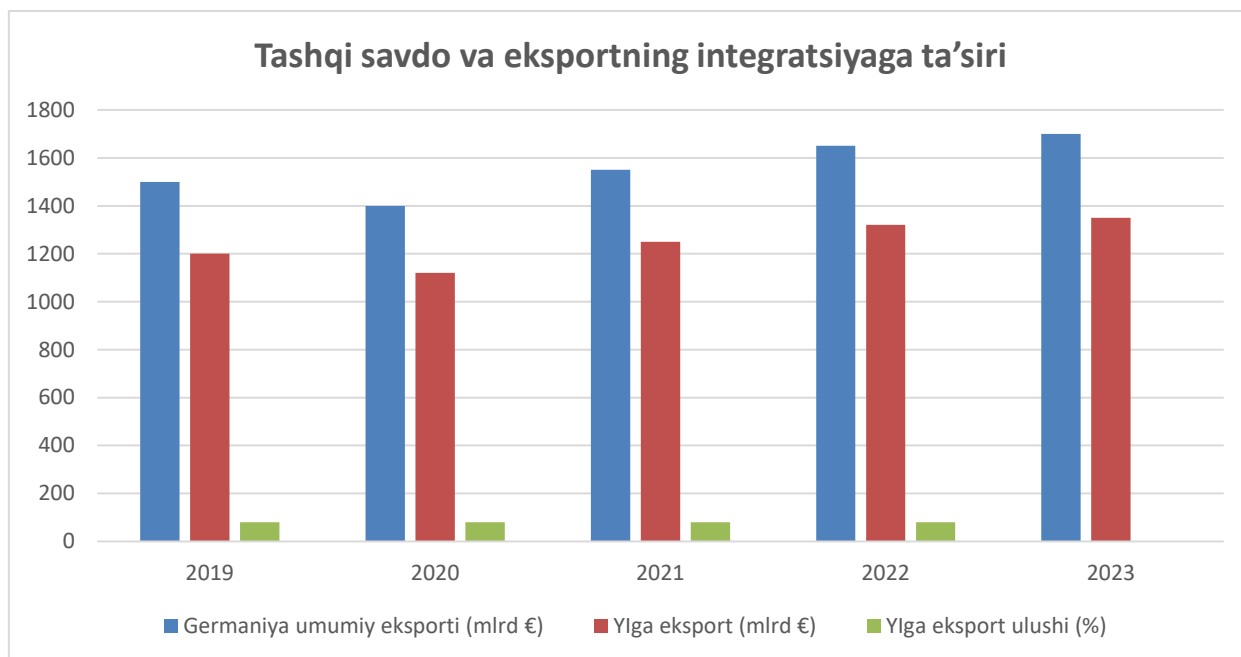
asimmetrik munosabatlarni yuzaga keltirishi mumkin. Bu esa Germaniya iqtisodiyotining integratsiya jarayonlariga nafaqat ijobiy turtki beruvchi, balki ayrim hollarda iqtisodiy muvozanatni murakkablashtiruvchi omil ekanini ko'rsatadi.

Yil	Yevropa Ittifoqi YaIM (mlrd €)	Germaniya YaIM (mlrd €)	Germaniya ulushi (%)
2019	15000	3700	24.7
2020	14500	3600	24.8
2021	15000	3850	25.3
2022	16000	4000	25.0
2023	16500	4100	24.8

**1-jadval Germaniya iqtisodiyotining Yevropa Ittifoqi yalpi ichki
mahsulotidagi ulushi**

Germaniya iqtisodiyoti eksportga yo'naltirilgan bo'lib, uning Yevropa Ittifoqi mamlakatlariga yo'naltirilgan savdo hajmi 80% atrofida saqlanadi. Bu yagona bozor integratsiyasini samarali qo'llab-quvvatlaydi va Yevropa Ittifoqi ichidagi raqobatbardoshlikni oshiradi. Savdo integratsiyasi Germaniyaning yuqori texnologiyali sanoat salohiyati bilan uyg'unlashib, boshqa a'zo davlatlar

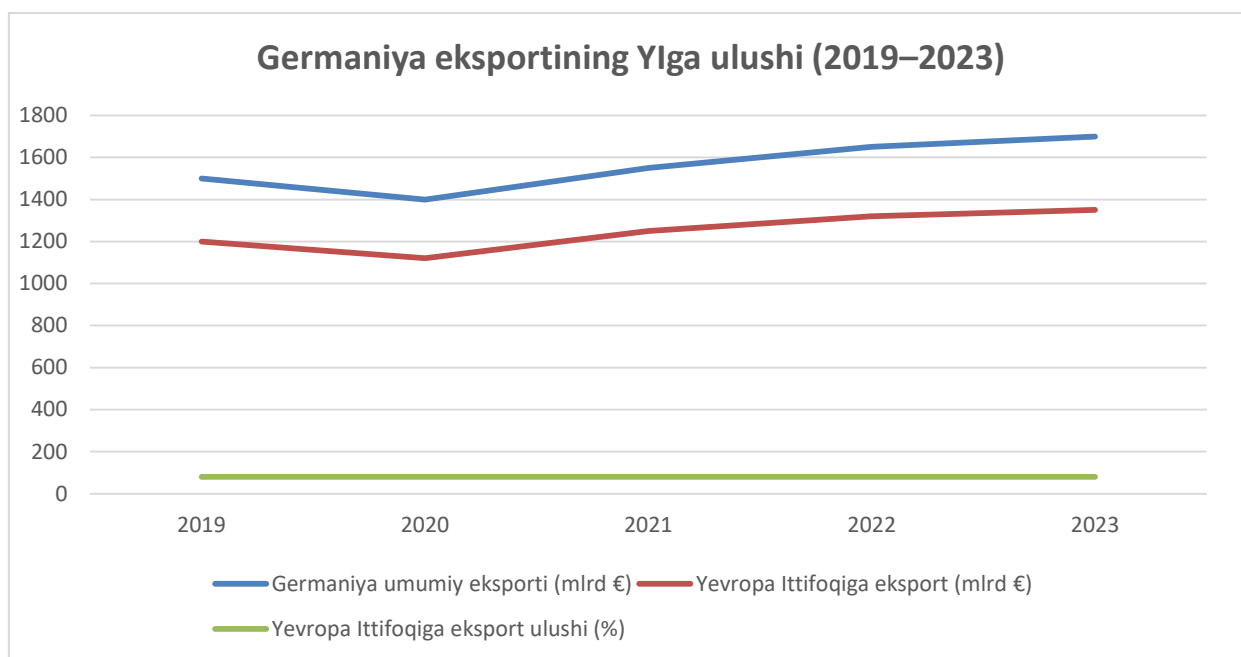
iqtisodiyotida ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarini rag'batlantiradi..

Germaniya sanoati yuqori texnologiyalarga asoslangan bo'lib, uning Yevropa Ittifoqi sanoatidagi ulushi 20–21% atrofida saqlanadi. Bu integratsiya jarayonlarida Germaniyaning strategik ahamiyatini oshiradi. Sanoat salohiyati va investitsiya hajmi Yevropa Ittifoqi ichida raqobatbardosh tovarlar ishlab chiqarish va eksport hajmini oshirishga xizmat qiladi, shu bilan birga yangi ish o'rinlari yaratish va innovatsiyalarni rivojlantirish imkonini beradi. Shu tariqa, Germaniya iqtisodiyoti Yevropa Ittifoqi barqarorligini ta'minlashda asosiy drayver sifatida

faoliyat

ko'rsatadi.

Xulosa

Mazkur tadqiqot natijalari Germaniya iqtisodiyotining Yevropa Ittifoqi integratsiya jarayonlaridagi strategik rolini aniq ko'rsatadi. Germaniyaning Yevropa Ittifoqi yalpi ichki mahsulotidagi yuqori ulushi, eksportga yo'naltirilgan iqtisodiy modeli va rivojlangan sanoat salohiyati Yevropa yagona bozorining samarali ishlashiga sezilarli hissa qo'shadi. Bu esa Germaniyaning integratsiya jarayonlarini jadallashtiruvchi yetakchi omil ekanini tasdiqlaydi.

Shu bilan birga, Germaniya iqtisodiy ustunligi boshqa a'zo davlatlar bilan asimmetrik rivojlanish va iqtisodiy qaramlik xavfini keltirib chiqaradi. Bu holat integratsiya jarayonlarida qarorlar qabul qilishda muvozanat va birgalikdagi siyosatni ta'minlash zaruratini yuzaga chiqaradi.

Umuman olganda, Germaniya Yevropa Ittifoqi integratsiyasida ijobiy ta'sir ko'rsatadigan yetakchi milliy iqtisodiyot sifatida iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, savdo integratsiyasini chuqurlashtirish va investitsiya oqimlarini rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, integratsiya siyosati va qarorlar boshqa a'zo davlatlar manfaatlarini ham hisobga olgan holda amalga oshirilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. European Commission. Economic and Financial Affairs: European Union Economic Forecasts. Brussels: European Commission, 2023.
2. Eurostat. Statistics on European Union Economy and Trade. Luxembourg: Eurostat, 2023.
3. World Bank. World Development Indicators 2023. Washington, DC: The World Bank, 2023.
4. Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (BMWi). Germany's Economic Performance and Trade Reports, Berlin, 2023.
5. Baldwin, R., & Wyplosz, C. The Economics of European Integration. London: McGraw-Hill, 2019.
6. Pöhl, H. Germany's Role in European Economic Integration. Frankfurt: European Economic Studies, 2021.
7. OECD. Economic Outlook for the European Union. Paris: OECD Publishing, 2023.

8. Feldstein, M. Asymmetric Shocks and European Integration.
Cambridge: Harvard University Press, 2018.